

Bài 4

LỄ ĐỘ

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- Hiểu những biểu hiện của lễ độ ; hiểu ý nghĩa và sự cần thiết của việc rèn luyện tính lễ độ.
- Biết tự đánh giá hành vi của bản thân để từ đó đề ra phương hướng rèn luyện tính lễ độ.
- Có thói quen rèn luyện tính lễ độ khi giao tiếp với người trên, kiềm chế nóng nảy với bạn bè.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LUU Ý

1. Về nội dung

- Lễ độ là một khái niệm trừu tượng, vì vậy khi giảng bài này, GV cần đi từ những biểu hiện hành vi khi giao tiếp của con người để HS hiểu biểu hiện của lễ độ.
- Lễ độ là biểu lộ thái độ tôn trọng, hoà nhã khi giao tiếp với người trên, người có tuổi ; biết lựa chọn mức độ biểu lộ sự lễ độ, tôn kính đối với người giao tiếp trong những hoàn cảnh khác nhau :
 - + Với ông bà, cha mẹ là sự tôn kính, biết ơn và vâng lời.

- + Với anh, chị trong gia đình là sự quý trọng, đoàn kết, hoà thuận.
- + Đối với chú bác, cô dì, họ hàng ruột thịt là sự gần gũi, quý trọng, chào hỏi đúng phép.
- + Đối với người già cả, người lớn tuổi là sự kính trọng, lễ phép.
- Cũng cần cho HS biết trái với lễ độ là vô lễ, biểu hiện ở lời ăn, tiếng nói cộc lốc thiếu văn hoá, ở thái độ ngông nghênh, coi thường mọi người.

2. Về phương pháp

- Dạy bài này, GV chủ yếu khai thác truyện đọc trong SGK và lấy dẫn chứng những biểu hiện lễ độ trong cuộc sống của các em ở gia đình và nhà trường, từ đó khái quát thành nội dung lễ độ phù hợp với lứa tuổi để các em có thể hiểu được.
- Tổ chức cho HS thảo luận nội dung và ý nghĩa của lễ độ trong quan hệ xã hội.

3. Tài liệu và phương tiện

Một số truyện, ca dao, tục ngữ nói về lễ độ.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

*** Hoạt động 1 : *Giới thiệu bài***

GV có thể nêu một số sự kiện hoặc câu chuyện trong cuộc sống để đặt vấn đề cho bài học.

*** Hoạt động 2 : *Khai thác nội dung của truyện trong SGK***

- Hướng dẫn HS khai thác, tìm hiểu thái độ và việc làm của em Thuỷ trong truyện đọc "Em Thuỷ" ở SGK.
- Chú ý khai thác lời nói của Thuỷ đối với khách ; phân tích thái độ của Thuỷ đối với khách, với bà.

*** Hoạt động 3 : Phân tích nội dung của thái độ đúng trong quan hệ giao tiếp**

Hướng dẫn HS tìm thêm những tấm gương lẽ độ của HS đối với thầy giáo, cô giáo ; của con cháu đối với ông bà, cha mẹ, với người già...

*** Hoạt động 4 : Phân tích hành vi biểu hiện trái với lẽ độ**

– GV mở rộng thêm khái niệm, hướng dẫn cho HS tìm những hành vi thể hiện lẽ độ và giải thích :

+ Lẽ phép.

+ Lịch sự.

– Tìm những hành vi trái với lẽ độ và giải thích :

+ Vô lẽ.

+ Hỗn láo.

+ Láo xược.

*** Hoạt động 5 : Tóm tắt những nội dung cơ bản của bài học**

– GV hướng dẫn HS tổng kết, nêu lên nội dung của lẽ độ và phân tích ý nghĩa của việc rèn luyện phẩm chất này trong các mối quan hệ với người trên.

– GV cần giải thích thêm hai câu thành ngữ trong phần nội dung bài học :

+ "Đi thưa, về gửi" : là con cháu trong gia đình, khi đi phải xin phép, khi về phải chào hỏi.

+ "Trên kính, dưới nhường" : đối với bê trên phải kính trọng, đối với người dưới phải nhường nhịn.

*** Hoạt động 6 : Củng cố bài học, luyện tập hành vi**

– GV hướng dẫn HS sắm vai theo tình huống ở bài tập b.

– GV chọn hai em HS : một em đóng làm cụ già, một em đóng làm HS. Cảnh diễn ra là : cụ già ở nông thôn ra Hà Nội đang hỏi thăm một em HS cách đi đến Bệnh viện Bạch Mai (GV để cho hai em sắm vai tự đói thoại với nhau).

*** Hoạt động 7 : Hướng dẫn giải bài tập**

Bài tập c : Chữ "lẽ" ở đây theo nghĩa rộng là đạo đức, đạo làm người và học đạo làm người trước rồi mới học kiến thức khoa học sau.

IV – TƯ LIỆU THAM KHẢO

Tục ngữ :

- *Lời nói chẳng mất tiền mua ;*
Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau.
- *Kính trên nhường dưới.*